

De strijd tegen de grote verdeler

Had Jezus vetrolletjes? RKK-presentator en priester Roderick Vonhögen denkt kennelijk van wel: hij ziet de veertigdagentijd als een loutering van ons winterspek. Maar laten we realistisch zijn, en spiritueel denken. Jezus volgde tijdens zijn veertig dagen in de woestijn geen slurpdieet, hij versloeg de duivel, de diabolos. Dat betekent: verdeler. Zo werd hij een mens uit één stuk, zoals God één is.

Van nature is ons bestaan verdeeld. We zien God als een E-nummer: een mogelijke toevoeging die aan het leven houdbaarheid of smaak moet geven. Ongelovigen worden er allergisch van. Ze zeggen, met de astronoom Laplace, dat ze aan die hypothese geen behoefte hebben. Anderzijds roept iemand die tot geloof komt: Nu heb ik God gevonden en, ach, wat

was mijn vroegere bestaan zondig en leeg.

Maar God is geen toevoeging. Hij is er al, zowel bij gelovigen als ongelovigen. Willem Schoonen, hoofdredacteur van deze krant, uitte niet lang geleden in een column zijn verbazing dat Bach wereldse melodieën kon gebruiken voor zijn religieuze composities. Maar Bach wist dat God even aanwezig is in de kroeg als in de kerk. Wat hij deed, is die wereldse liederen transparant maken tot op hun diepste grond. Daarin volgde hij het evangelie na, waarin een man met eelt op zijn handen onthuld wordt als zoon van God.

God is geen toevoeging, maar het hart van de wereld. Wat maakt het dan nog uit of je gelovig bent of niet? Nou, zo snapt een gelovige dat zijn liefde niet ophoudt bij de geliefde, maar uiteindelijk gericht is op God. Zien we dat niet in, dan kan onze liefde in bezit veranderen en een kwelling worden. We denken recht te hebben op aandacht of seks en draaien om de ander heen als een hond om zijn voederbak.

Hetzelfde geldt voor waarheid en schoonheid. Ook die reikhalzen naar God. Beseffen we dat niet, dan wordt waarheid een gesloten, pedante of zelfs gewelddadige overtuiging, en kunst een esthetisch toedekken van ons wangedrag. 'Schoonheid,

schoonheid heeft haar gezicht verbrand', dichtte Lucebert na de Tweede Wereldoorlog waarin kampbeulen Mozart speelden.

Wie God los van het gewone leven ziet, leeft nog in diabolische verdeeldheid. De mysticus Eckhart illustreert dat met het evangelieverhaal van Marta en Maria. Daarin komt Jezus met zijn bende leerlingen bij die zussen thuis, waarbij Marta gaat kokkerellen maar Maria aan zijn voeten blijft zitten. Marta vraagt Jezus haar te zeggen dat ze van haar luie kont moet komen om te helpen. Hij antwoordt echter dat Maria het beste deel heeft uitgekozen.

Eckhart zet dit verhaal doodleuk op zijn kop. Volgens hem heeft niet Maria het beste deel, maar Marta - die is een stuk verder op de geestelijke weg. In de keuken ziet ze het vuur vonken van God, die af en toe de boel flink laat overkoken. Mateloosheid is zijn naam. Voor Marta zijn de potten en pannen de voeten van Jezus geworden. Hemzelf heeft ze eigenlijk niet meer nodig. God wordt mens in haar, zodat ze niet meer verdeeld is, maar een vrouw uit één stuk.

Maria is nog niet zover. In haar extase aan de voeten van Jezus is zij weg uit de gewone werkelijkheid. Eckhart zegt: "We verdenken de lieve Maria

ervan dat zij daar op een of andere manier meer zat vanwege de mooie trillingen dan spirituele groei. Daarom zei Marta: 'Heer, beveel haar op te staan!', want ze was bang dat Maria in dat hemelse gevoel zou blijven hangen en niet verder zou komen."

"Als we God in een spiegelei zien, zijn we één geworden,,

Bij Marta is er eenheid in werken en geloven, maar bij Maria is er nog tweeheid, verdeeldheid. Voor haar is God ergens anders dan in de keuken. Bij zulke Maria's zie je vaak de drang om te getuigen van de bijzondere spirituele ervaring die ze hebben gehad, en hoe anders die is dan het gewone leven. Precies het 'anders' zijn van die ervaringen bewijst de tweeheid. Eckhart zegt: "Echt, wanneer je meent in diepe overgave, vrome stemming, zoete extase en wonderlijke ervaringen meer van God te krijgen dan bij de tv of in de garage, dan doe je niets anders dan God nemen, een krant om zijn hoofd wikkelen en onder de sofa schuiven". Als we hem tot bijzondere ervaringen beperken, raakt hij uit het zicht. God wordt irrelevant voor het gewone leven - een mogelijke toevoeging of hypothese.

De veertigdagentijd is geen strijd tegen vetrollen, maar tegen de duivel, de grote verdeler. Pas wanneer we in de keuken van het alledaagse bestaan in een spiegelei God zien glimlachen, zijn we één geworden, zoals God één is.

En liefde, waarheid en schoonheid doen een dansje in de tuin van de verrijzenis.